

Løgmansskrivstovan

Dagfesting: 24. mai 2022
Mál nr.:
Málsviðgjørt: SR
Ummælistíð: 24. mai – 24.
juni 2022
Eftirkannað: Lógartænastan
dagfestir

Uppskot til

Løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um ræði á málum og málsøkjum (Yvirtøka av farsóttarmálsøkinum)

§ 1

Í løgtingslóg nr. 41 frá 10. mai 2006 um ræði á málum og málsøkjum, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 151 frá 12. desember 2018, verða gjørdar hesar broytingar:

1. Aftaná heitið á løgtingslógini, verður sum stytth heitið sett:
“(Ræðislógin)”

2. § 1, stk. 2, nr. 7 verður orðað soleiðis:
“7) Heilsumál, lækna, jarðamøður, sjúkrahús, tó ikki farsóttarmálsøkið.”

§ 2

Henda løgtingslóg kemur í gildi tann 1. mai 2023.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsakir til uppskotið

Í tíðini undir korona hevur tað víst seg at hava avbjóðingar, at farsóttarmálsøkið er á donskum hondum. Tá ið ein farsótt herjar, skulu skjótar avgerðir takast. Landsstýrismaðurin í heilsumálum hevur tí yvirfyri landsstýrinum ført fram, at neyðugt er at avgerðarmyndugleikin í farsóttarmálum er tætt uppá, har avgerðir verða tiknar, nevniliga á føroyskum hondum. Landsstýrið hevur viðgjørt málið og er samt um at hetta er rættasta leiðin at ganga. Tí verður uppskot um at yvirtaka farsóttarmálsøkið lagt fyri løgtingið.

1.2. Galdandi lóggáva

Í lóg [nr. 11](#) frá 31. mars 1948 um heimastýri Føroya er á lista A nr. 4, nevnt sum mál sum kann yvirtakast av føroyskum myndugleikum:

“Heilsumál, lækna, jarðamøður, sjúkrahús, apotek. Harundir hoyra embætislæknarnir, kvakksalvaralóggáva, skipanir móti tuberkulum og øðrum smittandi sjúkum, sinnissjúk, vaccineriing.”

Málsøkið apotek, var yvirtikið longu tann 13. mai 1948. Danska innanríkisráðið hevur í 1985 tulkað hesa yvirtøkuna til, umframt apoteksrakstur, eisini at fevna um eftirlit við heilivági, heruppi í eftirliti við heilivágsframleiðslu og góðsku.

Aðrir partar av heilsumálsøkinum eru ikki formliga yvirtiknir.

Men raksturin av sjúkrahúsverkinum, og heilsuverkinum uttanfyri sjúkrahúsverkið, taka føroyingar sær av, sbr. heimastýrslógini § 9. Fyri at taka sær av hesum rakstri fáa føroyingar árligan blokstuðul, sum upprunaliga er ásettur sbr. eini avtalu 20. mars 1987 millum landsstýrið og donsku stjórnina og ásettur við serligari ríkislóg á hvørjum ári. Sbr. ríkislóg [nr. 316](#) “af 17. maj 1995 om sundhedsvæsenet på Færøerne § 1”, verða reglur ásettar við lögtingslóg um raksturin av sjúkrahúsverkinum og heilsuverkinum uttanfyri sjúkrahúsverkið.

Í [avtaluni](#) frá 20. mars 1987 sæst, at § 9 yvirtøkan eisini fevnir um at taka sær av rakstarútreiðslunum av “Epidemi, vaccinationer og kønssygdomme”. Sbr. hesum bera føroyingar tí tær útreiðslur sum standast av tiltøkum móti smittandi sjúkum sbr. § 28, stk. 1, í “anordning [nr. 655](#) af 14. juni 2011 om ikrafttræden for Færøerne af lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme”.

Við lögtingslóg [nr. 79](#) frá 12. mai 2005, um mál og málsøki føroyskra myndugleika at yvirtaka er heimastýrisskipanin frá 1948 vend við. Alt kann nú yvirtakast uttan tað sum nevnt er í lógini § 1, stk. 2. Fyri at skapa greidleika hevur løgtingið við lögtingslóg [nr. 41](#) frá 10. mai 2006 um ræði á málum og málsøkjum gjørt av, at alt sum kann yvirtakast eftir yvirtøkulógini, er yvirtikið, uttan tað sum nevnt er í ræðislógini § 1, stk. 2. Framtíðar yvirtøkur fara tí fram við at strika ella broyta undantøkini. Í ræðislógini § 1 stk. 2 nr. 7, er nevnt sum ikki yvirtikið økið: Heilsumál, lækna, jarðamøður, sjúkrahús. Í ræðislógini er útgreiningin av økinum í heimastýrslógini lista A nr. 4 ikki uppafurtikin, men hon verður tulkað uppí orðingina í nr. 7.

Eftir yvirtøkulógini § 2 stk. 2, gera føroyskir myndugleikar av, eftir tinging við danskar myndugleikar, nær mál og málsøki á lista I í fylgiskjali lógarinnar verða yvirtikin. Sbr. § 2 stk. 3, skulu hesi málsøkið yvirtakast sum ein samla eind. Heilsumálsøkið stendur ikki á lista I.

Øvugt ásetur yvirtøkulógin § 2, stk. 1, at hini málsøkini nýtist man ikki formliga at tingast við danir um, áðrenn yvirtøka verður framd. Hesi málsøki nýtast ikki at yvirtakast sum ein eind.

Sostatt er onki til hindurs fyri at føroyskir myndugleikar gera av at yvirtaka ein part av heilsumálsøkinum – farsóttarmálsøkið. Tað er tað økið sum í heimastýrslógini listi A nr. 4 verður lýst sum “skipanir móti tuberkulum og øðrum smittandi sjúkum, vaccineriing”. Neyðugt er ikki við eini formligari yvirlýsing um, at yvirtøkutingingar eru endaðar og hvat ið úrslitið gjørdist av teimum.

Hóast tað ikki er neyðugt at hava formligar yvirtøkutingingar við danir, áðrenn yvirtøkan verður framd, hava fundir verið ímillum Heilsumálaráðið, Sundhedsministeriet og Landslæknan um lógaruppskotini. Hetta fyri at umrøða, hvar markið skal ganga ímillum føroyskar og danskar myndugleikar eftir yvirtøkuna. Lógaruppskotini eru tillagað eftir hesum hoyringfundum.

1.3. Endamálið við uppskotinum og skilmarking millum føroyskt og danskt málsræði

Endamálið við lógaruppskotinum er formliga at yvirtaka farsóttarmálsøkið. Við uppskotinum fáa føroyskir myndugleikar, sambært lóg nr. 79 frá 12. mai 2005, um mál og málsøki føroyskra myndugleika at yvirtaka, lóggávvaldið og úttinnandi valdið á nevnda málsøkið.

Farsóttarmálsøkið fevnir m.a. um – men ikke bert– tey viðurskifti, sum umrødd verða í “anordning [nr. 655](#) af 14. juni 2011 om ikrafttræden for Færøerne af lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme” og teirri í Danmark galdandi lóg á økinum. ”Lov [nr. 285](#) af 27. februar 2021 om epidemier m.v. (epidemiloven)”.

Farsóttarøkið fevnir sostatt um øll tey viðurskifti í tí føroyska samfelagnum, sum kunnu verða ávirkað av einari farsótt, um so er, at tey ikki verða flokkað undir eitt annað málsøki, sum ikki er yvirtikið. Hetta fevnir eisini um tey viðurskifti, sum ikki longu eru lagað eftir galdandi fyriskipan.

Hetta fevnir fyri tað fyrsta um flokking av sjúkum, herímillum meting av og avgerð um hvørt en sjúka skal verða fevnd av og lagað eftir føroyskari farsóttarlóggávu.

Hetta fevnir eisini um ábyrgdina av, hvussu smittandi sjúkur skulu kannast og viðgerðast, og um tað skal koppsetast um so er, herímillum hvat koppingarevni skal nýtast. Eftirlit við tí fakliga virkinum hjá heilsustarvsfólkunum í hesum sambandi hoyrir tó enn til danskar myndugleikar.

Yvirtøkan fer eisini at fevna um móguleikan at áseta reglur í løgtingslóg og áseta sokallaðar ”ferðslureglur” í sambandi við smittandi sjúkur fyri at fyrirbyggja, at fleiri verða smittað.

Við hesum er at skilja, at ítøkiligar fyriskipanir kunnu setast í verk yvirfyri einstaklingum, herundir m.a. avgerðir um avbygging við tvingsli, viðgerð, kanning og innlegging.

Hetta er eisini galdandi í mun til tær meira samfelagsrættaðu fyriskipanirnar, herundir t.d. at lóggeva og áseta avmarkingar fyri ella banna atgongd til ella nýtslu av viðgerðar-, røktar- og umsorganarstovnum v.m., innandura ella uttandura almennir stovnar, fasilitetir v.m., almen og privat dagtilboð, skúlar og aðrir útbúgvingarstovnar, hølir og øki, sum fysiskir ella lögfrøðiligir persónar ráða yvir, har sum tað almenna hevur atgongd til og flutningstól og móguleikan fyri smittufyrbyggingandi tiltøkum í tí almenna rúminum.

Harumframt er hetta eisini galdandi í mun til forboð ímóti, at fleiri persónar eru savnaðir á sama stað, forboð ímóti at vera á ávísnum støðum og reglur um at avbygja øki.

At enda fer tað at fevna um fyriskipanir ímóti innførslu av sjúkum til Føroya.

Yvirtøkan fer eisini at fevna um fyriskipanarlig viðurskipti til at handfara farsóttir og smittandi sjúkur, herímillum at røkja uppgávur hjá myndugleikanum.

Tann 1. januar 2023 verður Fólkaheilsustýrið sett á stovn, sum vil yvirtaka eina røð av uppgávum frá teimum dansku myndugleikunum. Hetta fevnir m.a. um móttøku av fráboðanum og frágreiðingum viðv. smittandi sjúkum og smittuuppsporan. Tá teir føroysku myndugleikarnir fara at yvirtaka farsóttarmálsøkið, fara tað at vera markamót í sambandi við málsøki, sum enn ikki eru yvirtikin. Arbeidsuppgávnar á farsóttarøkinum er millum annað tætt knýttar at arbeidsuppgávnunum hjá lögregluni, tí lögreglan handhevdjar tær reglur, sum myndugleikarnir skriva út, sum t.d. á farsóttarøkinum.

Tað er vanligt, at danskir myndugleikar fyrisita málsøki, sum eru yvirtikin av Føroyum. T.d. handhevdjar fútin reglur á ferðsluøkinum, líkasum landslæknin vísandi til § 212 a í anordning nr. 821 af 22. juni 2018, om ikrafttræden for Færøerne af sundhedsloven, gevur teimum føroysku myndugleikunum vegleiðing í ”reinføri, umhvørvi og sosialmedisini”. Landslæknin er eisini limur í Færøernes Sterilisationsnævn, hóast økið gjørdist partur av teimum føroysku myndugleikunum saman við persóns-, familju- og arvarætti í 2018.

Tað er ætlanin, at fútin eins og landslæknin eftir yvirtøkuni framhaldandi skulu vera limir í farsóttarnevndini.

Yvirtøkan fer ikki at fevna um líkskoðan, líkkanning og tað rættarlæknafrøðiliga økið.

Heimild til at lóggeva um, at borgarar skulu rinda kostnaðin í sambandi við kanning, avbygging og koppseting, fer eisini til teir føroysku myndugleikarnir. Tað sama er galdandi fyri tillagan av lóggávu fyri endurgjald orsakað av tvangsfyriskipanum sambært lóg.

Heimildir í aðrari lóggávu, sum er lögð til danskar myndugleikar, er ikki fevnd av yvirtøkuni. Ivaspurningar kunnu í tí sambandi fáast greiðu á í samráðingar partanna ímillum.

Í sambandi við yvirtøkuna verða gjørdar nakrar tillagingar av myndugleikabýtinum á farsóttarmálsøkinum, orsakað av teimum heimildum, sum føroysku myndugleikarnir fáa. Víst verður í hesum sambandi á lógtingsmál nr. xx/2022: Uppskot til lógtingslóg um broyting í anordning om ikrafttræden for Færøerne af lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme (Myndugleikaflytingar vegna yvirtøku av farsóttarmálsøkinum).

Í aðrar mátar stendur verandi lóggáva á økinum við, sbr. § 5 í yvirkulógini og sbr. § 13 í heimastýrslógini.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Við hesum lógaruppskoti verður farsóttarmálsøkið formliga yvirtikið. Við uppskotinum fáa føroyskir myndugleikar lóggávuvald og úttinnandi vald á nevndu málsøkjum.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Uppskotið er sent til ummælis hjá Landslæknanum, Landfútanum, Ríkisumboðnum og Heilsumálaráðnum.

Úr ummælnum kann nevast

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingarnar fyri land og kommunur

Føroyskir myndugleikar fara eftir yvirkuna at bera tær útreiðslur sum standast av málsøkinum

Landskassin ber longu flestu útreiðslurnar av farsóttarmálsøkinum sbr. § 28, stk. 1, í “anordning [nr. 655](#) af 14. juni 2011 om ikrafttræden for Færøerne af lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme”.

Tá ið farsóttarmálsøkið verður yvirtikið, verða tær uppgávur, sum Landslæknin hevur sambært epidemilógini, yvirtiknar. Ætlanin er, at Fólkaheilsustýrið skal loysa hesar uppgávur.

Mett verður, at Fólkaheilsustýrið skal seta ein lækna til at taka sær af farsóttarmálsøkinum v.m. Afturat læknanum má setast ein samskipari at hjálpa læknanum við at umsita økið. Umframt hetta verður mettt, at neyðugt er at seta ein lögfrøðing í hálva tíð í Heilsumálaráðnum at umsita lóggávuna á farsóttarmálsøkinum. Hetta fyri at tilevna nýggja føroyska farsóttarlóggávu, kunngerðir og vegleiðingar v.m. Talan er um stórt um umfangandi arbeiði. Afturat hesum kemur annar rakstur av økinum, sosum skrivstovuútgærd v.m. Samlaðar útreiðslur til yvirkuna av farsóttarmálsøkinum verða soleiðis mettar at vera 3 mio.kr. um árið.

Í tíðini undir korona stóðust útreiðslur av smittuuppsporan. Nógv fólk vórðu sett í starv hjá Landslæknanum, ið tóku sær av smittuuppsporan. Av tí, at smittuuppsporan ikki longur verður framd í sambandi við coronasmittuna, eru f´ólk ikki longur sett í starv hjá Landslæknanum at smittuuppspora, og starvsfólkaútreiðslurnar til hetta eru tí ongar. Ongin starvsfólk skulu tí flytast frá Landslæknanum til føroyskar myndugleikar. Mettt verður ikki, at tað er sannlíkt, at smittuuppsporan verður tikin upp aftur í nærmastu framtíð. Tí verður ikki mettt, at tað fara at standast útreiðslur av smittuuppsporan í sambandi við yvirkuna.

Í princippinum/Sum grundregla eigur næsta blokkstuðulsveiting, sum verður ásett við ríkislóg, at minka, tí at nú verður “Epidemi, vaccinationer og kønssygdomme” ikki longur ein partur av blokkstuðulsskipanini. Men, hvussu nógv blokkstuðulsskipanin skal minka, er ein tingingarspurningur millum føroyskar og danskar myndugleikar. Í nógv ár hava útreiðslurnar av farsóttarmálsøkinum verða sera lítlar, tí at ongar farsóttir hava verið. Tað er bert

vaccinátionsútreiðslurnar sum hava havt kostnaða við sær. Áðrenn korona vóru tær um 3 mió árliga. Í 2022 verða tær mettar til góðar 8 mió kr.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Flestu uppgávnar á farsóttarmálsøkinum liggja longu hjá føroyskum myndugleikum. Tað snýr seg um kanningar og viðgerð av smittandi sjúkum, vaccinátiónir og at útvega býli til teirra sum skulu avbyrgjast vegna smittuvanda.

Eftir yvirtøkuna fara føroyskir myndugleikar at taka sær av øllum størvum Landslæknans sum hava tilknýti til málsøkið. Landslæknin verður tó framhaldandi limur í farsóttarnevndini. Aftaná yvirtøkuna kemur serliga Fólkaheilsustýrið at taka sær av viðruskiftunum kring farsóttarmálsøkið.

Mett verður ikki, at uppskotið hevur aðrar umsitingarligar avleiðingar við sær, so sum avleiðingar fyri vinnuna, kommunur, umhvørvið, serstøk øki í landinum, avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur, ella sosialar avleiðingar, av tí, at einasta broyting á økinum er, at myndugleikin nú gerst føroyskur.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri serstøk øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri millumtjóðasáttmálar.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

- 1) Evropeiski mannarættindasáttmálin, EMRS, “Anordning nr. 136 af 25. februar 2000 om ikrafttræden for Færøerne af lov om den europæiske menneskerettighedskonvention”. Sáttmálin varð settur í gildi fyri Føroyar við lóg tann 1. mai 2000.

Uppskotið hevur ikki avleiðingar í mun til nevnda sáttmála.

- 2) Sáttmáli Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek, ið áleggur limalondunum at menna og fremja politikk, lógir og fyrisitingarlig mál, ið skulu tryggja rættindi hjá fólki, ið bera brek.

Sáttmálin varð settur í gildi fyri Føroyar tann 23. august 2009 við “Bekendtgørelse nr. 35 af 15. september 2006 om rettigheder for personer med handicap”.

Uppskotið hevur ikki avleiðingar í mun til nevnda sáttmála.

2.9. Marknaforðingar

Uppskotið hefur ekki slíkar avleiðingar.

2.10. Revsing, útpanting, sektir ella onnur stærri inntriv

Uppskotið hefur ekki slíkar avleiðingar.

2.11. Skattir og avgjöld

Uppskotið hefur ekki slíkar avleiðingar.

2.12. Gjöld

Uppskotið hefur ekki slíkar avleiðingar.

2.13. Áleggur lógaruppskotið fólki skyldur?

Uppskotið hefur ekki slíkar avleiðingar.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur?

Ja, við yvirtøkuni fær landsstýrismaðurin heimildirnar, sum higartil hava ligið hjá donskum ráðharra.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Uppskotið hefur ekki slíkar avleiðingar.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Uppskotið hefur ekki slíkar avleiðingar.

2.17. Yvirlit yvir avleiðingarnar av uppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Nei	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstøku greina

Til § 1, nr. 1

Við hesi grein verður alment kenda heitið, Ræðislógin, sett inn í lögtingslógina sum eitt formligt stytt heiti.

Til § 1, nr. 2

Við hesi grein verður yvirtøkan formliga framd.

Til § 2

Gildiskoman er ásett til 1. mai 2023. Á henda hátt ber til at fáa játtan til vega á fíggjarlógini 2023 og síðani, í januar 2023, søkja eftir lækna v.m. til Fólkaheilsustýrið at røkja uppgávuna: smittandi sjúkur.

Løgmannsskrivstovan, tann 24. mai 2022

Bárður á Steig Nielsen
løgmaður

/ John Rajani

Yvirlit yvir fylgiskjøl:

Fylgiskjal 1: Ummæli frá ...

Fylgiskjal 2: Ummæli frá ...